

Avaluació del circuit integrat Activa't per la Salut Mental:

Principals resultats, conclusions i reptes

Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua)

Congrés

Activa't per la salut mental:

Més enllà del pilotatge

22 i 23 de novembre de 2018 | CosmoCaixa, Barcelona

Guió de la presentació

- ✓ Preguntes d'avaluació i metodologia
- ✓ Resultats principals
- ✓ Conclusions i reptes de cara al futur
- ✓ Discussió final

Preguntes d'avaluació i metodologia

Preguntes d'avaluació

Implementació del programa

- ✓ Com s'ha portat a la pràctica el programa en els diferents territoris?

Efectivitat del programa

El programa Activa't per la salut mental:

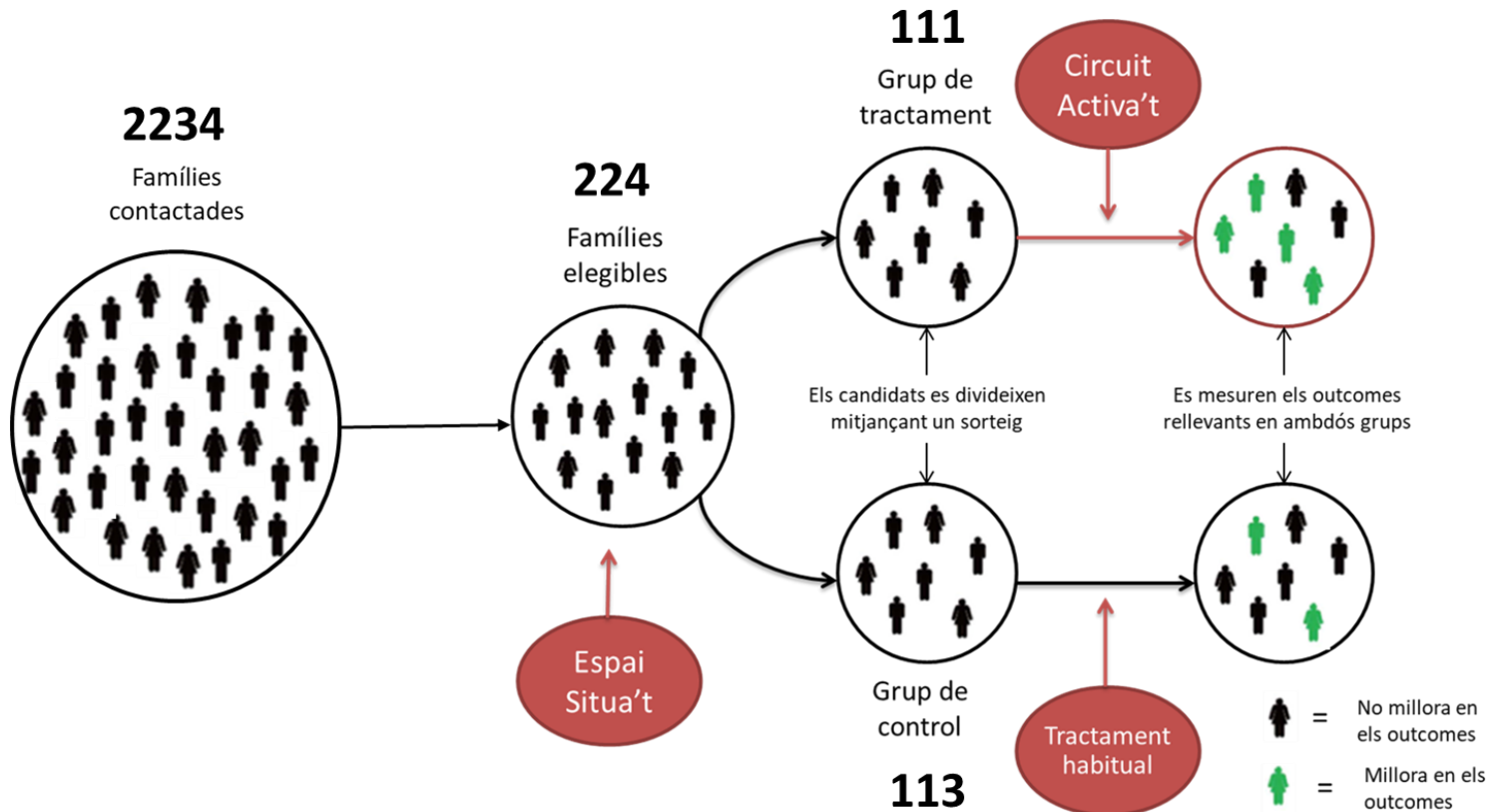
- ✓ Afavoreix la **recuperació personal** de les persones afectades per un trastorn mental sever?
- ✓ Ajuda a reduir la **càrrega de cura** que implica vetllar per una persona amb un trastorn mental sever?
- ✓ Ajuda als curadors de persones afectades per un TMS a ampliar les **xarxes de suport** a la cura?
- ✓ Ajuda a reduir l'**ús de serveis sanitaris** per part tant de la persona afectada per un TMS com del curador principal?
- ✓ Té algun impacte en el **consum de fàrmacs** de la persona afectada per un TMS o del curador principal?

Implementació: Metodologia

- ✓ **Anàlisi quantitativa:** a partir de dades sobre la implementació del programa
  - ✓ Perfil dels usuaris
  - ✓ Participació a les activitats del circuit
  - ✓ Valoració de les activitats del circuit

- ✓ **Anàlisi qualitativa:** a partir d'entrevistes semiestructurades i grups de discussió a persones afectades per un TMS, cuidadors, professionals sanitaris i gestors del programa
  - ✓ Percepcions sobre el circuit integrat
  - ✓ Valoració de les activitats del circuit

Efectivitat: Metodologia

- ✓ **Disseny experimental:** assignació aleatòria de l'accés al programa entre un conjunt d'unitats familiars elegibles.

Efectivitat: Metodologia

- ✓ **Anàlisi quantitativa:** a partir de dades d'enquesta i registres administratius
  - ✓ **Recuperació personal** de la persona afectada → Stages of Recovery (STORI)
  - ✓ **Càrrega de cura** del curador principal → Carga familiar Objetiva y Subjetiva (ECFOS II)
  - ✓ **Xarxa social** del curador → Duke-UNK functional social support questionnaire.
  - ✓ Ús de **serveis sanitaris** → Registres administratius (AQUAS)
  - ✓ Consum de **farmacs** → Registres administratius (AQUAS)

Resultats principals

Implementació: Resultats

✓ Itinerari comunitari en l'abordatge de la salut mental

- ✓ Necessitat que el nou rol dels usuaris emergeixi com a conseqüència d'un canvi en les relacions que es donen en la tríada usuària, cuidadores i professionals.
- ✓ L'Activa't com a part d'un canvi de paradigma ja existent que avança des de la centralitat del tractament del trastorn mental cap a la recuperació d'una vida digna i activa.

✓ La noció d'Apoderar

- ✓ Apoderament a la pràctica es fonamenta en la creació i manteniment de xarxes i vincles amb d'altres agents de salut.

✓ L'Espai Situa't

- ✓ Baix ús de l'Espai Situa't com a potencial aspecte a tenir en compte pel seu redisseny.
- ✓ Més ús per part del grup de tractament.
- ✓ Útil com a òrgan de coordinació del programa.

Implementació: Resultats

✓ Psicoeducació

- ✓ Valoració molt positiva, en especial quan ha esdevingut més pràctica, aplicada i útil per a compartir estratègies, vivències i sentiments →
Importància del component grupal.
- ✓ Com a factor negatiu, la tendència a enfocar els exemples i les informacions a casos de pacients psicòtics, per damunt d'altres trastorns també inclosos en el programa.

✓ Apoderament

- ✓ Valoració positiva de la capacitat de facilitar la trobada en el mateix temps i espai de diversos punts de vista i agents implicats directament en el tractament de TMS.
- ✓ Es considera que la seva duració és molt curta per assolir els objectius proposats.

✓ GAMs

- ✓ Reforcen la vessant més social, la qual fa que es sentin apoderats quan estableixen vincles amb coetanis.
- ✓ Gran expectativa que les persones amb un TMS i familiars dipositen en aquesta activitat.

Implementació: Resultats

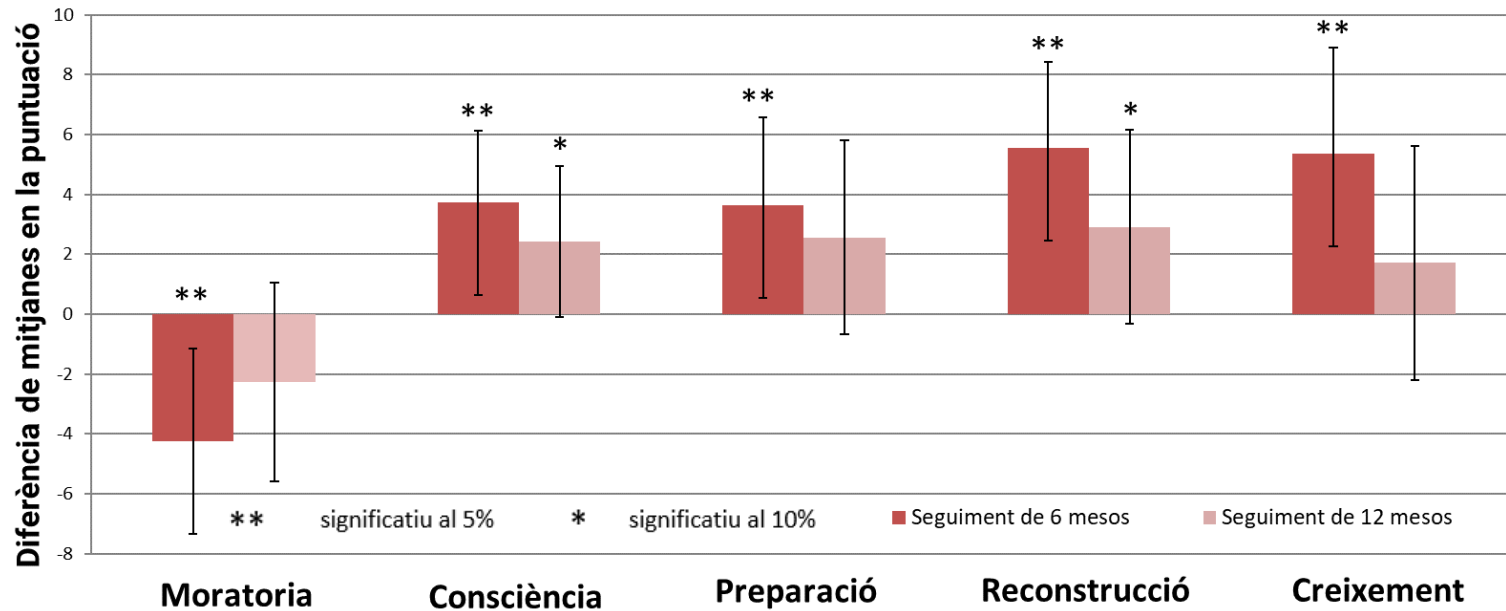
✓ Participació

- ✓ Molt pocs participants (17,2%) arriben al final de l'itinerari havent realitzat totes les activitats previstes.
- ✓ Un percentatge important dels usuaris no arriben al final de la psicoeducació. Tenen més probabilitats de fer-ho quan:
  - ✓ La persona afectada es troba en fases més avançades de recuperació.
  - ✓ La persona està afectada per un TMS de tipus 1
  - ✓ El curador té un nivell d'estudis alt
  - ✓ Que el curador sigui el pare o la mare de la persona afectada
- ✓ El desgast durant la fase de psicoeducació determina la participació a activitats posteriors.

Efectivitat: Resultats

✓ Recuperació personal

- ✓ Efectiu alhora de millorar la recuperació personal de les persones afectades, especialment en el seguiment de 6 mesos.
- ✓ En las fases de reconstrucció i creixement el grup d'intervenció treu puntuacions entre 3 i 5 punts més altes que el grup de comparació.

Efectivitat: Resultats

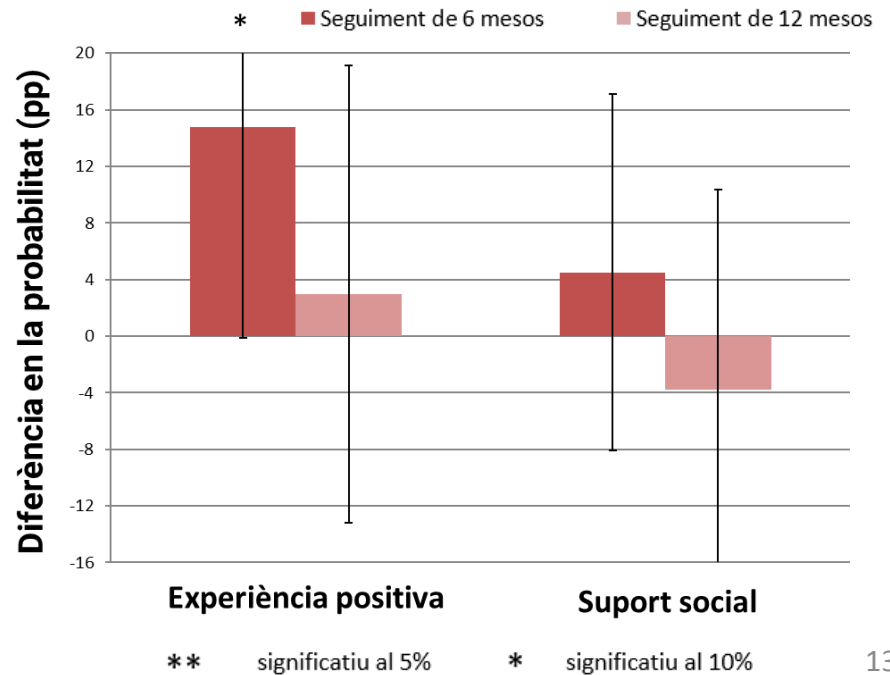
✓ Càrrega de cura

- ✓ Incrementa la percepció per part del curador que la cura de la persona afectada li ha estat beneficiosa en algun aspecte, especialment als 6 mesos.
- ✓ No es detecten impactes del programa sobre la càrrega de cura de manera més agregada.

✓ Suport Social

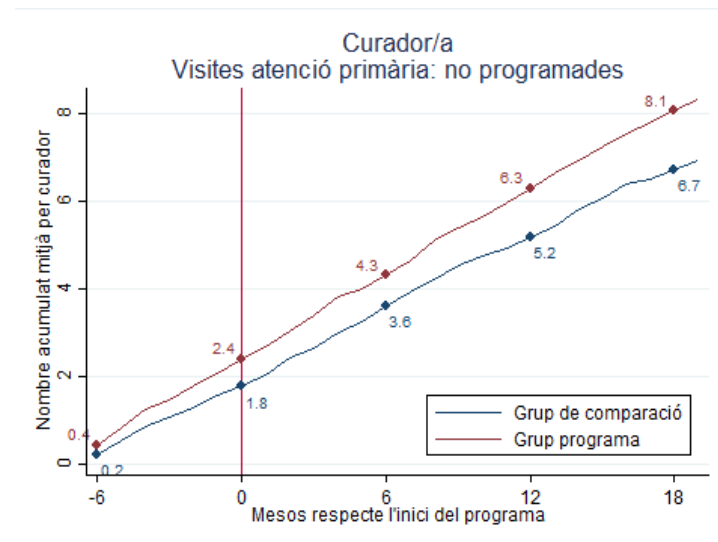
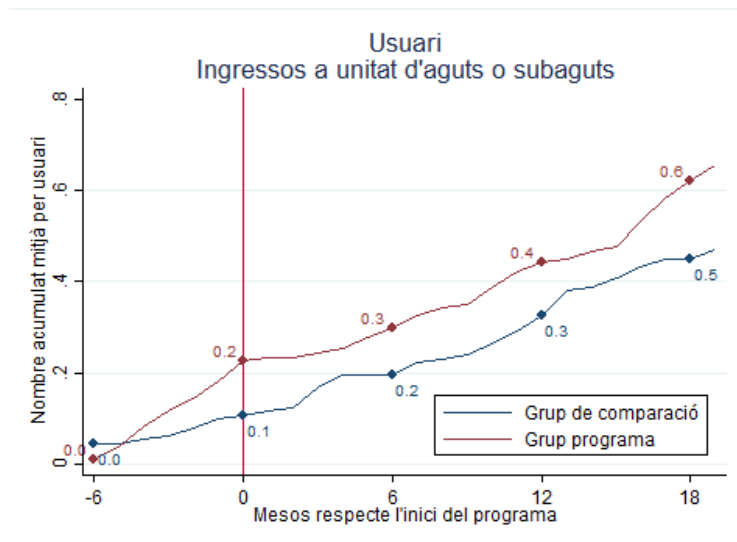
- ✓ No es troba evidència que el circuit tingui efectes positius sobre el suport social autopercebut del curador.

Efectivitat: Resultats

✓ Ús de serveis sanitaris

- ✓ No es troben impactes de tenir disponible el circuit Activa't per la Salut Mental sobre l'ús de serveis sanitaris, ni per part de la persona afectada ni la curadora.

✓ Consum de farmacs

- ✓ Anàlisi pendent

Conclusions i reptes de cara al futur

La unitat mínima d'intervenció

La literatura especialitzada en salut mental argumenta que un TMS té repercussions no només en la persona que el pateix sinó també en el seu entorn familiar. Reconeixent això, el circuit Activa't per la Salut Mental té en compte tots dos rols. Tanmateix....

- ✓ **S'ha de condicionar la participació d'una persona afectada per un TMS a la del seu respectiu curador, i viceversa?**
  - ✓ Tractar els dos rols mena a efectes incipients en la recuperació de la persona amb un TMS i en alguna dimensió concreta de la càrrega de cura del curador principal.
  - ✓ Fer-ho pot deixar a persones interessades fora del programa.
  - ✓ Podria suposar un ús més eficient dels recursos si s'aconsegueix que les places del programa fossin ocupades per persones amb un interès propi per les activitats.

L'adherència al programa

Un dels requisits més importants perquè una intervenció mení als resultats desitjats és que les persones a les que es dirigeix hi participin de manera significativa. En el cas de l'Activa't per la Salut Mental, de les 111 famílies assignades al grup programa, només un 17,12% han tingut una participació rellevant a totes les activitats de l'itinerari.

- ✓ **Què es pot fer per incrementar la participació de les famílies a les activitats dels circuit mental?**
  - ✓ Els participants opinen que la psicoeducació és molt intensiva – masses hores setmanals, massa freqüència de les sessions (cada setmana) i una duració excessiva.
  - ✓ La participació va baixant a mesura que s'avança en el circuit.
  - ✓ La fase de recuperació, el tipus de TMS i el nivell educatiu del curador són determinants de la participació de les famílies.

El disseny de l'itinerari

Durant la fase de psicoeducació hi ha un desgast important en el nombre de famílies que segueixen vinculades a l'itinerari, reduint el nombre de famílies que arriben a la fase d'apoderament i als GAM, tot i que potser els serien interessants o d'utilitat.

✓ **És adequat plantejar el mateix itinerari per a tots els usuaris? O s'hauria de passar a un disseny modular?**

S'hauria de fer una diagnosi inicial de com arriben les famílies?

- ✓ No totes les famílies es troben en una situació similar pel que fa a la recuperació personal de la persona afectada i/o a la càrrega de cura del curador principal.
- ✓ La intensitat de suport necessària pot variar en funció de les necessitats.
- ✓ Els coneixements obtinguts en la psicoeducació poden ser útils en fases posteriors.

Generar nou coneixement

L'avaluació de l'itinerari assistencial Activa't per la Salut Mental pretén ser un primer pas per tal de generar coneixement sòlid sobre el funcionament de l'itinerari integrat. Tanmateix, la informació recollida en el marc de l'avaluació permet fer moltes més exploracions.

- ✓ **Quines haurien de ser les prioritats de cara a generar més coneixement en aquest àmbit?**
  - ✓ El tractament ha estat aleatoritzat, donant lloc a un grup de control creïble.
  - ✓ Es disposa tant de la persona afectada com del principal curador, el que permet fer anàlisis creuades dels dos rols.
  - ✓ Es disposa de dades d'enquesta sobre el procés de recuperació, la càrrega de cura i el suport social creuades amb registres d'ús de serveis sanitaris i consum de fàrmacs.
  - ✓ Hi hauria altres outcomes que són d'interès i no s'han contemplat inicialment?

Discussió final